

ไม่ควรรวัง ในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร คนจัณฑาล คนเท
หยากเยื่อ และคนอื่นๆ จะไม่แก่ ไม่ตาย เพราะชาติของตน
ไม่มีเลย ชนเหล่าใด ร่ายเวทมนตร์ ชนเหล่านั้นและชนเหล่าอื่น
จะไม่แก่และไม่ตาย เพราะวิชาของตนก็ไม่มีเลย

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๖๘

การได้อัตภาพเป็นมนุษย์นั้น พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นการยาก แต่การที่จะดำรงภาวะของความเป็นมนุษย์ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้นั้นยากยิ่งกว่า เพราะจะต้องดำรงตนให้รอดปลอดภัยจากอุปัทวันตรายทั้งหลาย หมั่นระคับระคองตน ให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีเป็นลัมมาภิภูริ สัมมบุญกุศลเพื่อเป็นเสบียงในการเดินทางไกลในสังสารวัฏ และบุญกุศลจะเกิดอย่างเต็มที่ เมื่อใจเราบริสุทธิ์ผ่องใสไม่มีมลทินใดๆ เป็นใจที่หยุดนิ่ง อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ดังนั้นใจหยุดนิ่งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

มีวาระพระบาลีที่ท่านกล่าวไว้ใน กัณหาปเตตฺวตฺถ ว่า

“กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร คนจัณฑาล คนเทหยากเขื่อ และคนอื่นๆ จะไม่แก่ ไม่ตาย เพราะชาติของตน ไม่มีเลย ชนเหล่าใดร้ายเวทมนตร์ ชนเหล่านั้นและชนเหล่าอื่นจะไม่แก่และไม่ตาย เพราะวิชาของตนก็ไม่มีเลย แม้พวกฤาษี เป็นผู้สงบ มีตนสำรวมแล้ว มีตบะ ฤาษีผู้มีตบะเหล่านั้น ย่อมละร่างกายไปตามกาล พระอรหันต์ทั้งหลาย มีตนอันอบรมแล้ว ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ยังทอดทิ้งร่างกาย นี้ไว้”

ธรรมดาของชีวิตมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่และเสื่อมไปตามกฎของ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๖๕

ไตรลักษณ์ คือมีเกิด แก่ เจ็บ ตาย เลื่อนสลายไปตามกาลเวลา บางคนมีอายุชั้ยยืนยาว บางคนอายุสั้น ซึ่งแล้วแต่กรรมที่ตนเองทำไว้ แต่จะหาผู้ที่เกิดมาในโลกนี้แล้ว ไม่ตายนั่นไม่มีเลย เพราะสรรพชีวิตทุกหมู่เหล่า ล้วนบ่ยหน้าไปสู่ความตายทั้งสิ้น ชีวิตหลังความตาย เป็นชีวิตที่ยาวนานและน่าสะพรึงกลัว สำหรับผู้ที่ไม่ได้เตรียมตัวไว้ แต่ถ้าทำบุญไว้มาก ก็ไม่มีอะไรที่จะต้องหวาดกลัว และผู้ที่อยู่เบื้องหลังก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปเศร้าโศกห่วงหาอาลัยอาวรณ์ สิ่งเดียวเท่านั้นที่ผู้วายชนม์ปรารถนามากที่สุด คือ บุญกุศล แทนที่จะมานั่งร้องไห้ ก็ให้เปลี่ยนมาเป็นการทำบุญ อุทิศส่วนกุศลไปให้หมู่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว จึงจะได้ชื่อว่า ทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์

มีเรื่องเล่าว่า *ในสมัยพุทธกาล ลูกของอุบาสกคนหนึ่ง ทำกาละด้วยโรคบางอย่าง อุบาสกคิดถึงลูกชายสุดที่รักมาก จึงไม่เป็นอันกินอันนอน เอาแต่เศร้าโศก อาลัยต่อลูกชายเพียงคนเดียว ไม่สนใจคนอื่นเลย ไม่อาบน้ำ ไม่กินข้าว ไม่ทำอะไรทั้งสิ้น บ่นเพ้ออย่างเดียวว่า “ลูกเอ๋ย ลูกเป็นที่รักของพ่อที่สุด ทำไมมาจากพ่อไปเสียแล้ว” แม้หมู่ญาติจะเข้ามาปลอบใจให้กำลังใจอย่างไรก็ไม่ฟัง ยังคงเอาแต่ร้องไห้

*มก. กัณห์เปตวัตถุ เล่ม ๔๙ หน้า ๑๙๔

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๓๐

ในเวลาใกล้รุ่ง พระศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลก ทรงเห็นอุปนิสัยแห่งโศดาปัตติผลของอุบาสกท่านนี้ รุ่งขึ้นจึงเสด็จไปบิณฑบาตหน้าเรือนของอุบาสก หมู่ญาติได้รับไปแจ้งข่าวให้ทราบ ว่า พระบรมศาสดาเสด็จมาโปรดที่บ้านของท่านแล้ว ส่วนคนในบ้านก็พากันตบแต่งเสนาสนะ นิมนต์พระบรมศาสดาให้ประทับนั่ง แล้วถวายภัตตาหารอันประณีต เมื่อพระองค์เสวยเสร็จแล้ว หมู่ญาติได้ช่วยกันประคองอุบาสกเข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์ พร้อมทั้งกราบทูลเรื่องการสูญเสียบุตรชายสุดที่รักให้ทรงทราบ

พระบรมศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนอุบาสก โปราณกบัณฑิตทั้งหลาย ฟังถ้อยคำของบัณฑิตแล้ว ก็สร้างจากความโศก เพราะบุตร ท่านได้ฟังธรรมจากสำนักของตถาคตแล้ว ทำไมถึงไม่พิจารณาให้เห็นถึงโลกธรรมไปตามความเป็นจริงเล่า” แล้วก็ทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าให้อุบาสก พร้อมทั้งคนในบ้านได้รับฟังกันว่า

ในอดีตกาล ในกรุงทวารวดี มีพระราชาพี่น้องกัน ๑๐ พระองค์ คือ พระเจ้าวาสุเทพ พลเทพ จันทเทพ สุริยเทพ อักคิเทพ วรุณเทพ อัชชุนเทพ ปัชชุนเทพ ฆฎบัณฑิตเทพ และอังกูรเทพ ในจำนวนพระราชาเหล่านั้น โอโรสผู้เป็นที่รักของ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

๓๗๑

วาสุเทพมหาราช ได้ทิวงคดลง พระราชาจึงถูกความเศร้าโศก
ครอบงำ ทรงละพระราชกรณียกิจทุกอย่าง เอาแต่บ่นเพ้อรำ
พึงรำพันอยู่ตลอดเวลา ไม่มีใครสามารถมาถอนลูกศรคือความ
โศกออกจากพระราชหฤทัยไปได้

ในเวลานั้น ฃฏบัณติตเทพ ซึ่งอยู่ต่างเมือง ได้ทราบข่าว
ความเศร้าโศกของพระเจ้าพี่ ก็อยากช่วยให้พระองค์หายโศก
จึงแกล้งทำเป็นคนบ้า แหงนดูอากาศ เทียวไปทั่วพระนครพลาง
กล่าวว่า “ท่านจงให้กระต่ายแก่เราเถิด ท่านจงให้กระต่ายแก่
เราเถิด” ชาวพระนครพากันแตกตื่นว่า นอกจากพระเจ้าวาสุเทพ
มหาราชจะเสียดิแล้ว ฃฏบัณติตก็มาเป็นบ้าไปอีกพระองค์แล้ว
ชาวนีก็ได้รำลือไปทั่วทั้งเมือง

มหาอำมาตย์ได้รับไปแจ้งข่าวการเสียดิของฃฏบัณติต
ให้พระเจ้าวาสุเทพทรงทราบในทันที พระเจ้าพี่เมื่อทราบข่าว
เช่นนั้น เนื่องจากทรงรักฃฏบัณติตมาก จึงรีบเสด็จลงจาก
ปราสาทไปหาฃฏบัณติต จับมือทั้ง ๒ ของฃฏบัณติตไว้มั่น
ซักถามน้องชายว่า “เหตุไรหนอ เธอจึงทำเหมือนคนบ้าเทียว
เพื่อขอกระต่าย เธอปรารถนากระต่ายเช่นไร ฉันจักให้นายช่าง
ทำกระต่ายทองคำ กระต่ายแก้วมณี กระต่ายเงิน กระต่ายสังข์
ให้แก่เธอ เธอปรารถนากระต่ายเช่นไร ก็จงบอกพี่มาเถาะ”

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๓๒

ฃฏบัตติตได้ฟังดังนั้น จึงกล่าววว่า “ข้าพระองค์ไม่ปรารณากะระต่าย ที่อาศัยอยู่บนแผ่นดิน ข้าพระองค์ปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ข้าแต่พระเจ้าพี ขอพระองค์โปรดนำกระต่ายนั้นมาประทานแก่ข้าพระองค์เถิด มิเช่นนั้น ชีวิตของข้าพระองค์ก็คงไม่อาจดำรงต่อไปได้” ครั้นทรงสดับดังนั้น ทรงอึ่งไป เพราะไม่ทรงคิดวว่า ฃฏบัตติตจะปรารณาในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เช่นนั้น ทรงดำริวว่า พระภาดาของเราเป็นบ้าไปเสียแล้ว จึงตรัสบอกน้องชายวว่า “น้องเอ๋ย เห็นทีเธอคงต้องตายเป็นแน่แท้ เพราะเธอปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ชื่อวว่าปรารณาส่งที่ไม่ม่ใครสามารถนำมามอบให้ได้”

ฃฏบัตติตได้ฟังค่านั้นแล้ว จึงตรัสกับพระเจ้าพีวว่า “ข้าแต่พระเจ้าพี พระองค์เมื่อรู้วว่า หม่อมฉันปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจนำมาได้ ครั้นม่ได้กระต่ายนั้น จักสิ้นชีวิต แล้วทำไมพระองค์เมื่อม่ได้โอรสที่ตายไปแล้วจึงต้องเศร้าโศกถึงด้วยเล่า ถ้าพระองค์ทรงพว้าสอนผู้อื่นอย่างทีทรงทราบไซ้ เพราะเหตุไร แม้ทุกวันนี้พระองค์ก็ย้งทรงเศร้าโศกถึงบุตรที่ตายไปแล้ว หม่อมฉันปรารณาในสิ่งที่เห็นปรากฏอยู่อย่างนี้ ส่วนพระองค์เศร้าโศกเพื่อต้องการสิ่งที่ม่ปรากฏใครหนอเป็นคนบ้ากว่ากัน”

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๗๓

“กัมมัญญ์หรืออมนัญญ์ไม่พึงได้ตามปรารถนาว่า ขอบุตรของเราที่เกิดมาจงอย่าตายเลย พระองค์จะพึงได้โอรสที่ทิวคต ผู้ไม่ควรได้แต่ที่ไหน พระองค์ทรงกันแสงถึงโอรสที่ทิวคตแล้ว ซึ่งไม่สามารถจะนำคืนมาด้วยเวทมนต์ รากยา โอสถหรือทรัพย์ได้ ข้าแต่เจ้าพี่ ชื่นชื่อว่า ความตายนี้ ใครๆ ไม่อาจจะห้ามได้ด้วยทรัพย์ ด้วยชาติ ด้วยวิชา ด้วยศีล หรือด้วยมนต์ได้”

เมื่อฆฏิกตติทกกล่าวธรรมจบ พระราชาก็ทรงหายจากความเศร้าโศกถึงพระโอรสเป็นปลิดทิ้ง มีใจเลื่อมใสต่อฆฏิกตติทก ได้กล่าวสรรเสริญว่า “เธอดับความกระวนกระวายทั้งปวง ของเราผู้เร่าร้อนให้หายไปได้ เธอบรรเทาความโศกถึงบุตรของเรา ผู้ถูกความโศกครอบงำ เราเป็นผู้มีลูกศร คือความโศกอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้สงบเย็นแล้ว เราจะไม่เศร้าโศกไม่ร้องให้อีกต่อไป” พระบรมศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้ มาตรัสสอนอุบาสกให้พิจารณาถึงความไม่เที่ยงของชีวิต และธรรมตาของกฎไตรลักษณ์ ทำให้อุบาสกดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล เป็นผู้ไม่เศร้าโศกอีกต่อไป

เราจะเห็นว่า คนที่ตายไปแล้วไม่สามารถเรียกให้กลับฟื้นคืนมาได้ พระพุทธองค์จึงไม่ทรงสอนให้เสียเวลาไปนั่งร้องไห้คร่ำครวญพิไรรำพันถึงผู้ที่จากไปแล้ว แต่ให้พิจารณาถึงความ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

๓๗๔

ตายว่าเป็นเรื่องธรรมดาของโลก ที่ทุกคนต้องประสบพบเจอกัน
ทั้งนั้น พร้อมทั้งสอนให้เป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต ก่อนที่พญา-
มัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่จะมาพรากเอาชีวิตของเราไป

เพราะฉะนั้น ก่อนที่ดวงขวาลาของชีวิตเราจะมอด
ดับไป ควรใช้วันเวลาที่ผ่านไปแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ด้วยการสั่งสมบุญกุศลกันให้เต็มที่ ชีวิตในภพชาติต่อไปจะ
ได้สว่างไสวกว่าเดิม ดังนั้นบุญบารมีอะไรที่ยังพร่องอยู่ก็ต้องรีบ
เติมให้เต็ม เมื่อความตายมาเยือนจะได้ไม่ต้องมัวนั่งเสียใจ
ในภายหลัง ผู้ที่อยู่เบื้องหลังก็สบายใจ และมั่นใจกับการเดิน
ทางไปสู่สัมปรายภพของตัวเรา พร้อมกับยึดตัวเราเป็นแบบ
อย่างในการสร้างบารมี ฉะนั้นให้ตั้งใจสั่งสมบุญกันให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

